

ProACT-ohjelmassa pohditaan INNOVAATIOITA JA UUDISTUVIA YHTEISTYÖMUOTOJA

■ Suomen oloissa mittavan ProACT-tutkimusohjelman sisältöä ja tähänastisia tuloksia esiteltiin helmikuussa Finlandia-talolla.

Toiselle kaksivuotiskaudelleen ehtineen kauppa- ja teollisuusministeriön ja Tekesin yhteisen ohjelman pääteemana ovat teknologian yhteiskunnalliset vaikutukset. Nyt ohjelman hankkeissa paneudutaan erityisesti innovaatioihin ja uudistuviin yhteistyömuotoihin.

Euroopan ja USA:n vertailuissa jälkimmäinen usein kuvataan jonkinlaisena edelläkävijänä. Perusteita väitteelle toki löytyy, usein käytettyinä esimerkeinä ovat maan bruttokansantuote, teknologiajohtajiksi nousseet yritykset, maan t&k-intensiteetti, patenttien määrä, pääomamarkkinoiden toimivuus jne. Vertailun lähtökohtana on yleensä oletus, että alueet ovat samalla yhteiskunnallis-taloudellisella kehityspolulla.

Kuinka perusteltu tämä oletus on? Onko tältä pohjalta lähtevä vertailu ollenkaan mielekäs?

Hätkähdyttävän kyseenalaistuksen esitti Finlandia-talossa professori **Keith Smith** EU:n Joint Research Centeristä. Kulkeeko Eu-

rooppa aivan omalla kansalaisyhteiskuntaa painottavalla kehityspolullaan USA:n sotilaallis-taloudellisen kehityskulun sijaan?

Pohdinnan perusteiksi Smith esitti usein vähemmälle huomiolle jääviä tosiasioita.

Ero alueiden bruttokansantuotteissa selitty USA:n selvästi pidemmällä vuotuisella kokonaisyöajalla. Sen sijaan tehtyä työntuntia kohti laskettu tuottavuus on jo nyt monissa Euroopan maissa USA:ta korkeammalla tasolla.

Hieman yllättävästi myös pk-sektori kehitty monilla aloilla Euroopassa nopeammin. Liikennevälineiden valmistajana ja kehittäjänä eurooppalainen teollisuus on menestynyt hyvin, samoin elintarviketeollisuuden saralla.

Smithin mukaan Euroopan

ProACT-ohjelma

ProACT-ohjelma on nelivuotinen, 33 projektista koostuva tutkimushanke. Projektit toteutetaan yliopistoissa ja tutkimuslaitoksissa eri puolilla Suomea. Projektien rahoituksesta vastaavat kauppa- ja teollisuusministeriö sekä Tekes. Ohjelman kokonaislaajuus tulee olemaan yli kymmenen miljoonaa euroa. Käynnissä olevalla toisella kaksivuotiskaudella projektit on jaettu seuraaviin ryhmiin:

1. Maapalloistuminen ja innovaatiot
2. Innovaatiopolitiikka
3. Innovaatioiden synty
4. Innovaatioista liiketoimintaa
5. Uudistuvat yhteistyömuodot

Lisätietoja ProACT-ohjelmasta ja sen tutkimushankkeista [www-sivuilta http://proact.ktm.fi](http://proact.ktm.fi)

mailla on selkeä etulyöntiasema myös kansanterveydessä ja sen sosiaalisessa jakautumisessa. Eurooppalaiset ovat terveempiä ja eri sosiaaliryhmien terveydessä ei ole niin suuria eroja kuin Atlantin tuolla puolen. Sama pätee koulutukseen.

– Euroopan mailla on erittäin hyvät edellytykset kehittää näiden vahvuuksien varaan globaalisti menestyvää liiketoimintaa, Smith totesi.

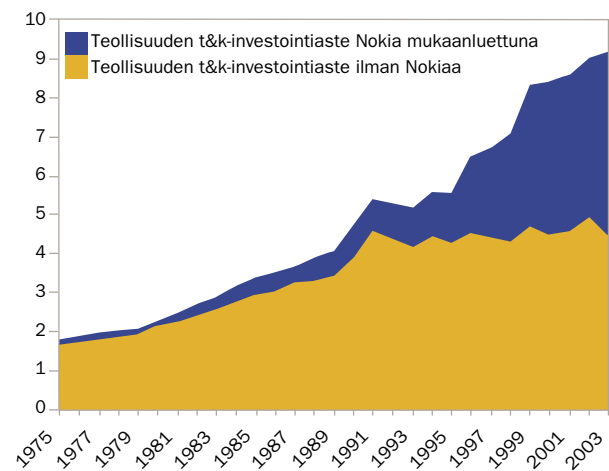
Hän peräänkuulutti pitkäjänteisiä, laajasti yhteiskunnan eri osa-

alueiden resursseja hyödyntäviä hankkeita. Esimerkkeinä loistavaan menestykseen nousseista tapauksista, joiden kehityksessä julkisen sektorin toiminnalla on ollut merkittävä rooli, hän mainitsi Airbusin ja Boeingin sekä suomalaisille läheisellä it-alalla Vodafonin, Nokian ja Ericssonin.

– Menestys edellyttää kuitenkin strategian määrittelyä ja kvartaalitaloutta huomattavasti pidempää tarkastelunäkökulmaa, Smith huomautti.

Innovaatiotoiminnan keskei-

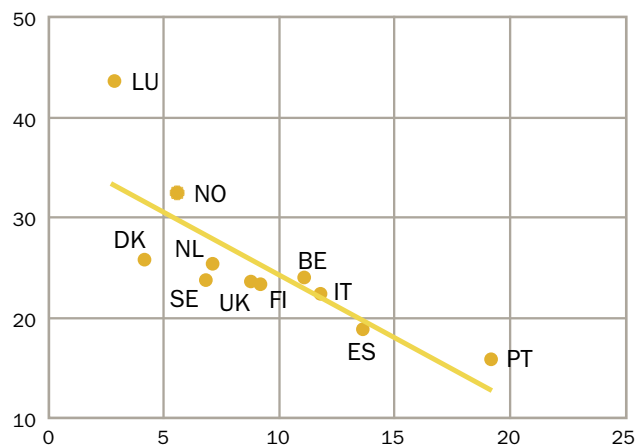
Teollisuuden t&k-investoinnit suhteessa tuotannon arvoon
(t&k-investointiaste)

Lähde: ETLA

Yrittäjyys ja BKT

BKT henkeä kohden 2001
(1000 euroa, ostovoimakorjattu)

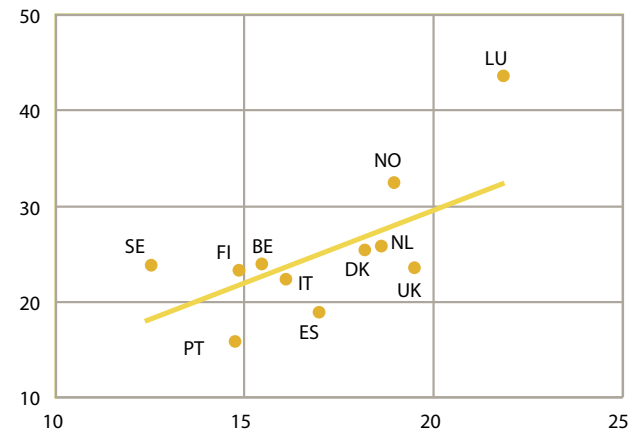

Lähde: PTT

Yrittäjien osuus työllisistä 1997–2001

Yritysdynamiikka ja BKT

BKT henkeä kohden 2001
(1000 euroa, ostovoimakorjattu)

Lähde: PTT

Uusien ja poistuneiden yritysten osuus yrityskannasta (vuositasolla) 1997–2001

nen haaste Euroopassa on ymmärtää innovaatiotoiminta laajana, koko yhteiskunnan kattavana prosessina, jossa hyödynnetään julkista sektoria pitkäjänteisenä kumppanina.

Kilpailukykyindeksien ennustearvo vähäinen

Suomen asemaa globaalissa työno- jaossa pohtinut Etlan Pekka Ylä-Anttila oli teknologiabarometrin kanssa samoilla linjoilla. Maamme on jo usean vuoden ajan sijoittunut kärkisijoille esimerkiksi WEF:n kilpailukykyindeksiin perustuvissa vertailuissa. Tästä huolimatta Suomeen suuntautuu vain vähän ulkomaisia investointeja, ja suomalaisetkin investoinnit ovat hyvin suurelta osin kohdistuneet maamme ulkopuolelle.

Miös elintärkeät t&k-investoinnit ovat it-sektoria lukuunottamatta pysyneet jo monien vuosien ajan samalla tasolla. Nyttemmin kasvu on tälläkin saralla pysähtynyt.

- Investointien kehityksen perusteella suurta yritysten joukkopakoa maastamme ei ole näkyvisä, jos ei rajua kasvuakaan, totesi Ylä-Anttila.

Viesti oli tältä osin hyvin samansuuntainen kuin TEKin ja VTT:n teknologiabarometrin aiemmat havainnot.

Yrittäjien määrä ei korreloi menestyksen kanssa

Yrittäjyys on viime vuosina nousut talouspolitiikkamme keskiöön. Aivan erityisesti on Suomessa kannettu huolta yrittäjien vähäisestä määrästä. VTT Anssi Rantala Pellervon Taloudellisesta Tutkimuslaitoksesta on selvittänyt yrittäjyyden roolia kansantalouden kehityksen kannalta.

Yrittäjyysastetta – siis yrittäjien määrää – käytetään usein yrittäjyyden ja taloudellisen aktiviteetin mittarina. Useissa tutkimuksis-

sa on todettu, että yrittäjyysaste ei kuitenkaan korreloi makrotaloudellisen menestyksen kanssa.

Tilastollisesti yrittäjyysaste ei näyttäisi korreloivan paremmin kansantalouden menestyksen kanssa. Yrittäjyysasteella tarkoitetaan tässä yritysten syntyemisestä ja kuolemista aiheutuva vaihtuvuutta.

Rantalan mukaan yrittäjyysaste näyttäisi kuvaavan yrittäjyysaktiiviteettiä paremmin kuin yrittäjien määrää.

Sen sijaan yrittäjyyteen toisinaan kohdistetuissa työllistämistoiveissa tutkija kehottaa maltillisuuteen. Syntyvät uudet yritykset ovat valtaosin pieniä, ja niiden välitön vaikutus työllisyyden kehitykseen on vähäinen.

Rantalan selvityksessä tutkitiin 20 000 vuonna 1998 aloittanutta yritystä. Kolmen vuoden kuluttua yrityksistä oli jäljellä 12 000. Tänä aikana yrityksiin syntyi 15 000 uutta kokopäivätoimista työpaikkaa. □